

Розвадовський В.І.

*навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет
ім. В. Стефаника», завідувач кафедри конституційного,
міжнародного та адміністративного права, кандидат
юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА СВІДКІВ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Питання участі свідків у конституційному провадженні на сучасному етапі реформування конституційної юстиції займає важливе місце у системі проблем, пов'язаних із залученими учасниками зазначеного процесу. У цьому ракурсі доцільно зауважити, що їх правовий статус у Законі України «Про Конституційний Суд України» та у Регламенті Конституційного Суду України визначений досить поверхнево. Саме тому зазначена проблема є теоретично та практично значимою, а тому потребує додаткового наукового дослідження.

Слід зауважити, що проблему правового статусу учасників конституційного провадження в цілому та свідків у даному провадженні зокрема прямо чи опосередковано висвітлювали у своїх наукових публікаціях Н. Вітрук, Л. Д. Воеводін, А. П. Гаранов, В. В. Копейчиков, В. А. Кучинський, С. Л. Лисенков, В. А. Масленніков, О. Марцеляк, В. І. Новоселов, М. Строгович та інші науковці.

Проте проблема оптимізації правового статусу свідків у конституційному провадженні потребує окремого наукового дослідження. Саме тому метою даної наукової статті є стан та шляхи удосконалення законодавства про правовий статус свідків як залучених учасників конституційного провадження.

При дослідженні даного питання слід, у першу чергу, звернути увагу на визначення поняття свідка. При цьому у науковій літературі має місце значна кількість пояснень та визначень щодо даного терміну. Проте найчастіше даний суб'єкт виступає як очевидець певної події, який може вказати на наявність чи відсутність певних дій чи бездіяльності щодо суспільних відносин, учасником яким він був.

Базуючись на змісті Регламенту Конституційного Суду України, можна констатувати, що свідком є особа, яка була учасником конституційної

процедури розгляду, прийняття Верховною Радою України законів України, інших актів чи набрання ними чинності або яка може підтвердити чи спростувати порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України [1].

На відміну від нормативного розуміння досліджуваного поняття, також існують і доктринальні підходи до пояснення його змісту. Зокрема, І. П. Трунов на прикладі Російської Федерації уточнює, що залучення свідків необхідне при перевірці: 1) порядку підписання; 2) порядку прийняття; 3) порядку опублікування; 4) порядку введення в дію такого акту [2, с. 254].

Отже, можна стверджувати про значення свідка в даному процесі. Мова йде, перш за все, про інформацію, що йому могла бути відома, є достовірною у зв'язку з залученням даної особи до порядку формування правового акту. По-друге науковець акцентує увагу на тому, що дані суб'єкти є значимими для розгляду справи у суді і якщо ґрунтуватись на досвіді провідних країн. Це виступає першоосновою доказової бази в процесі винесення рішення по справі.

Т. О. Цимбалістий пропонує розуміти свідка, як особу, яка перш за все володіє інформацією чи матеріалами про фактичні обставини відповідної справи. Найбільшу увагу вчений привертає до того, що свідок повинен не тільки бути присутнім на прийнятті чи реалізації акту, а й також розуміти і давати оцінку діям осіб, які керуються відповідними повноваженнями в даній сфері щодо прийняття чи реалізації акту. Також він зазначає про потребу не тільки словесного доказування свідка, а й наданні юридично значимих матеріалів, які б могли підтвердити його свідчення у судовому засіданні.

Свідки в конституційному провадженні відіграють дещо іншу роль, аніж в судах загальної юрисдикції. Вони свідчать не стільки про фактичні обставини справи скільки про саму правозастосовчу практику, яка може перевірятися на конституційність безпосередньо або опосередковано через з'ясування смислу закону. Свідки можуть дати покази про процедуру прийняття оспорюваного акту, якщо він оспорюється за цією підставою [3, с. 134].

Отже, можна сформулювати загальне поняття свідка як особи, яка є не тільки учасником конституційної процедури, а й володіє інформацією чи матеріальною доказовою базою для повного та неупередженого розгляду щодо питання, яке з'ясовує суд в цілому чи Конституційний Суд зокрема.

Не менш важливе значення має класифікація свідків у конституційному провадженні. Їх можна класифікувати за наступними критеріями:

1) за приналежністю до справи: а) основні – основними будуть вважатися свідчення суб'єктів, які мають основоположне значення для справи або ж володіють інформацією чи матеріалами без яких суд не може вирішити дане питання); б) допоміжні – допоміжними суб'єктами можуть визнаватися особи, які могли бути присутніми при певних обставинах і можуть вказати про наявність чи відсутність окремих дій чи бездіяльності щодо прийняття чи введення в дію акту, які не мають першочергового значення у справі [3, с. 134]; 2) за участю їх у певних стадіях формування акту діяльності на свідків які брали участь у: а) порядку підписання; б) порядку прийняття; в) порядку опублікування; г) порядку введення в дію такого акта; 3) за рівнем юридичного закріплення та формою правової діяльності: а) законодавчі; б) правозастосовні; 4) за процедурою виклику до суду: а) викликані за клопотанням сторін; б) викликані судом з власної ініціативи; 5) за видом судового засідання: а) ті, які беруть участь у закритому судовому провадженні; б) ті, які беруть участь у відкритому судовому провадженні [3, с. 134-135].

У країнах англо-саксонської (англо-американської) правової сім'ї існує також поділ свідків на свідків, які підлягають перевірці на детекторі брехні і на тих на яких дана процедура не поширюється.

Слід зауважити, що викладені вище критерії класифікації свідків не є вичерпними.

Разом з тим, у конституційному провадженні визначено перелік осіб, які не можуть бути залучені у якості свідків. Зокрема, Регламент Конституційного Суду України встановив, що свідками у конституційному провадженні у справі не можуть бути особи, які: 1) є суб'єктами звернення до Суду у справі, що розглядається, або членами сім'ї чи близькими родичами цих суб'єктів; 2) брали участь в ухваленні оспорюваного акта або є членами сім'ї чи близькими родичами осіб, які брали участь в ухваленні оспорюваного акта; 3) є членами сім'ї або близькими родичами Судді, якщо не було заявлено та задоволено його відвід (самовідвід) [1].

Варто зазначити, що даний перелік є неповним та досить спірним, а також містить певні прогалини. Зокрема мова йде про порівняння даної норми з іншими процесами (господарський, кримінальний та інші). Оскільки наше законодавство сформоване з банкетних норм, можна зробити акцент, що у разі відсутності певної норми в конституційному процесі ми здатні звернутись до інших форм та процесу, а також кодифікованих актів, які їх врегульовують. Отож, базуючись на ст. 67 Господарського процесуального кодексу України, не можуть бути допитані як свідки: 1) недієздатні фізичні особи, а також особи, які перебувають на

обліку чи на лікуванні у психіатричному лікувальному закладі і не здатні через свої фізичні або психічні вади правильно сприймати обставини, що мають значення для справи, або давати показання; 2) особи, які за законом зобов'язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з наданням професійної правничої допомоги або послуг посередництва (медіації) під час проведення позасудового врегулювання спору, — про такі відомості; 3) священнослужителі — про відомості, одержані ними на сповіді віруючих; 4) судді та присяжні — про обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, або про інформацію, що стала відома судді під час врегулювання спору за його участю; 5) інші особи, які не можуть бути допитані як свідки згідно із законом чи міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, без їхньої згоди [4].

Особи, які мають дипломатичний імунітет, не можуть бути допитані як свідки без їхньої згоди, а представники дипломатичних представництв — без згоди дипломатичного представника [4].

Згідно ст. 65 Кримінального процесуального кодексу України, не можуть бути допитані як свідки: 1) захисник, представник потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, законний представник потерпілого, цивільного позивача 187 у кримінальному провадженні - про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функцій представника чи захисника; 2) адвокати - про відомості, які становлять адвокатську таємницю; 3) нотаріуси - про відомості, які становлять нотаріальну таємницю; 4) медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторону життя особи - про відомості, які становлять лікарську таємницю; 5) священнослужителі – про відомості, одержані ними на сповіді віруючих; 6) журналісти - про відомості, які містять конфіденційну інформацію професійного характеру, надану за умови нерозголошення авторства або джерела інформації; 7) професійні судді, народні засідателі та присяжні - про обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, за винятком випадків кримінального провадження щодо прийняття суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, ухвали; 8) особи, які брали участь в укладенні та виконанні угоди про примирення в кримінальному провадженні, - про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з участю в укладенні та виконанні угоди про примирення [5]; 9) особи, до яких застосовані заходи безпеки, - щодо

дійсних даних про їх особи; 10) особи, які мають відомості про дійсні дані про осіб, до яких застосовані заходи безпеки, - щодо цих даних [5].

Також не можуть без їх згоди бути допитані як свідки особи, які мають право дипломатичної недоторканності, а також працівники дипломатичних представництв - без згоди представника дипломатичної установи [5].

Свої особливості також мають підстави та процедура залучення у конституційне провадження осіб у якості свідків. Що ж стосується підстав, то тут можна виділити таких дві їх групи: 1) юридична підстава – ухвала суду про залучення свідка; 2) фактична підстава – інформація, яка відома особі чи матеріали, які є в його віданні і мають значення для справи.

Що ж стосується процедури залучення особи як свідка, то дане клопотання висувають сторони або суд з власної ініціативи для повного та неупередженого розгляду справи. Про це вказується в Законі України «Про Конституційний Суд України». Зокрема, Колегія, Сенат, Велика палата Конституційного Суду України під час підготовки справи до розгляду та конституційного провадження у справі можуть викликати на засідання, пленарні засідання посадових осіб, експертів, спеціалістів, свідків, представників суб'єктів звернень, громадян, участь яких необхідна для забезпечення об'єктивного і повного розгляду справи [6].

Клопотання про залучення свідків можуть заявляти учасники конституційного провадження [1].

Про залучення органів та посадових осіб, свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів та інших осіб до участі у засіданні Колегії, засіданні або пленарному засіданні Сенату чи Великої палати відповідно Колегія, Сенат, Велика палата постановляє ухвалу [6].

За Регламентом Конституційного Суду України, процедура залучення свідків та інших учасників процесу є наступною: 1) про залучення особи як свідка Велика палата постановляє ухвалу; 2) про залучення особи як свідка постановляється ухвала Сенату, якщо суб'єкт права на конституційну скаргу вважає, що закон України, застосований в остаточному судовому рішенні у його справі, не відповідає Конституції України у зв'язку з порушенням встановленої Конституцією України процедури його розгляду, прийняття або набрання ним чинності [1].

Свої особливості також має правовий статус свідка у конституційному провадженні. Тут можна виділити загальні права та обов'язки учасника конституційного провадження – вони властиві для всіх учасників конституційного провадження, включаючи і свідків. Сюди, у першу чер-

гу, належать права, передбачені ч. 1 ст. 71 Закону України «Про Конституційний Суд України», зокрема: а) знайомитися із матеріалами справи; б) давати усні та письмові пояснення; в) викладати свої думки з питань, що розглядаються; г) ставити з дозволу головуючого запитання іншим учасникам конституційного провадження; г) заявляти клопотання; д) подавати заяви про відвід Судді; е) користуватися іншими правами, передбаченими Законом «Про Конституційний Суд України» та Регламентом КСУ [6].

До числа загальних обов'язків учасників конституційного провадження, у т. ч. і свідків, за ч. 3 ст. 71 Закону України «Про Конституційний Суд України», відносяться: а) з'являтися на засідання, пленарне засідання Сенату, Великої палати; б) давати правдиві пояснення, надавати документи, матеріали та іншу інформацію, необхідні для повного та всебічного розгляду справи; в) нести відповідальність за ненадання інформації або надання завідомо недостовірних документів, матеріалів, іншої недостовірної інформації [6];

Законодавство також передбачає спеціальні права та обов'язки залучених учасників конституційного провадження (експертів, спеціалістів, свідків та інших осіб, залучених до справи за рішенням КСУ). За ч. 1 ст. 72 Закону України «Про Конституційний Суд України», залучений учасник конституційного провадження (в т. ч. і свідок) має право: а) подавати письмові пояснення, які додаються до матеріалів справи; б) знайомитися із поясненнями інших учасників провадження [69].

У свою чергу, на підставі ч. 2 ст. 72 Закону України «Про Конституційний Суд України», залучені учасники конституційного провадження, включаючи і свідків, зобов'язані: а) прибути на засідання або пленарне засідання Сенату, Великої палати; б) давати правдиві пояснення, надавати документи, матеріали та іншу інформацію, необхідні для повного та всебічного розгляду справи [6]; в) нести відповідальність за ненадання інформації або надання завідомо недостовірних документів, матеріалів, іншої недостовірної інформації у порядку, визначеному законом. Це проявляється у тому, що за ст. 73 зазначеного Закону, учасники конституційного провадження, перекладач, свідок, спеціаліст, експерт, інші учасники конституційного провадження, залучені Конституційним Судом до участі у справі, за неповагу до Конституційного Суду, що виразилася у злісному ухиленні від явки на засідання, пленарне засідання Сенату, Великої палати Конституційного Суду або в непокоренні цих та інших осіб розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час таких засідань, а також інші присутні у Залі засідань особи (крім суддів Конститу-

ційного Суду) за вчинення будь-яких дій, які свідчать про явну зневагу до Конституційного Суду, несуть відповідальність в порядку, визначеному законом [6].

Згідно Регламенту Конституційного Суду України, свідок попереджається про передбачену законом відповідальність за невиконання законних вимог відповідно Судді, Колегії, Сенату, Великої палати, за завідомо неправдиве показання, відмову без поважної причини від давання показань [1].

Отож, свідок як залучений суб'єкт вправі користуватися усіма наданими правами і водночас виконувати усі взяті на себе обов'язки, які є регламентовані вище у чинному законодавстві України.

Варто зазначити, що у порівнянні з іншими державами свідок користується досить широкими правами, але відмінність і новизна в окремих країнах все ж таки існує. Це зумовлено рівнем обізнаності осіб, які залучаються до процесу як свідки. На жаль, в Україні початок зародження громадянського суспільства припав трохи пізніше. До того ж, дається в знаки безкоштовна підтримка адвокатів. Найчастіше в Європі ніхто не буде свідчити без наявності свого адвоката, який є досить освідченим та має належну практику суто в конституційному процесі.

Також варто зазначити про відповідальність за ненадання достовірних даних чи взагалі про відмову від дачі показань без поважної на це причини. Раніше згадувалось і про застосування імунітету, який широко застосовується в Європі, а також про проходження детектору брехні, який слугує підтвердженням даних про їх повноту та достовірність. За це свідок як учасник конституційного провадження також може нести додаткову відповідальність. В США припадали випадки коли вже в залі судового засідання під час проходження перевірки на достовірність даних виокреслювались нові обставини справи, які повністю міняли хід справи, а свідок автоматично ставав підозрюваним по справі про неналежне виконання або умисні дії в даних суспільних відносинах.

Проте слід акцентувати увагу і на окремих новелах, які мають місце у конституційному провадженні України та пов'язані з формуванням імунітету свідка. Якщо звернутись до першоджерел зародження інституту та його застосування на практиці то основоположним органом який по суті його запровадив є Європейський суд з прав людини який вважає, що норми імунітету свідків є загально визнаними нормами міжнародного права, які ґрунтуються на ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основних свобод Конвенція визначає поняття справедливого судового розгляду,

тим самим забезпечує не тільки судовий розгляд, а й реалізацію усіх прав учасників без обмежень [7].

Існує певна різниця в регламентуванні та практиці застосування норм імунітету свідків в англо-саксонському і романо-германському законодавстві. Англо-саксонське законодавство містить більш розгорнуту систему в механізмі реалізації норм імунітету свідків, в деяких країнах імунітет для свідка відокремлений в законодавчих нормах в окрему главу і має багату прецедентну частину. Що стосується більшості країн з романо-германською законодавчою системою, то слід зазначити, що норми імунітету свідків не згруповані, а перебувають у різних нормах, що регламентують права учасників процесу, особливості доведення та інших [7].

Питанням регламентації інституту імунітету свідків законодавець США приділяє велику і пильна увага. Не випадково норми, що регламентують цей інститут, виділені в самостійні глави і розділи багатьох законодавчих установлень. Законодавство США імунітет для свідка поділяє на три категорії: 1) привілей проти самообмови (або право на мовчання); 2) привілеї свідків; 3) імунітет для свідка [7].

Більше того, дані норми виділено в окрему главу в Зводі Законів США. Запитання, які регламентують правила імунітету свідків, передбачені ст. ст. 6001-6005 Зводу Законів США. Їм присвячена ціла глава в законодавстві, де дуже докладно викладено положення імунітету свідків, а також порядок реалізації його норм [7].

Слід зазначити, що дане питання докладно викладено в главі 18 Зводу Законів США, але вони не є єдиним джерелом даного інституту. При цьому багато його деталей уточнюються в нормах неписаного права і затверджується судами. Іншими словами реалізується в прецедентному праві [7].

Українське законодавство намагається повністю увібрати в себе даний інститут, виокремивши його як найважливіше право яке надається свідку. За ст. 63 Конституції України, особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Доцільно зауважити, що у даній статті регламентується новий правовий інститут – імунітет свідка. Чинне законодавство не містить зазначеного терміна, однак він давно уведений у науковий обіг, широко використовується в юридичній літературі і правозастосовній практиці. Під правом імунітету свідка слід розуміти звільнення деяких категорій гро-

мадян від передбаченого законом обов'язку давати показання і пояснення щодо самого себе чи осіб, коло яких визначене законом [8].

Тривалий час імунітет свідка в такому обсязі, як він тепер закріплений у Конституції України, не одержував у нашій країні офіційного визнання і законодавчого вирішення, що породжувало на практиці велику проблему морального характеру. Саме тому, з огляду на роль цього інституту в суспільстві, його яскраво виражену моральну спрямованість, законодавець відвів йому місце в Основному Законі країни.

Інститут імунітету свідка містить: 1) правові норми, що надають особі право відмовитися від дачі показань чи пояснень у випадках, що торкаються відносин спорідненості й свояцтва; 2) правові норми, що дозволяють особі не давати показання чи пояснення відносно себе особисто (свобода від самозвинувачення); 3) правові норми, що звільняють особу від відповідальності за відмову від дачі показань під час провадження дізнання, досудового слідства або в суді щодо себе, членів її сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначено законом [5].

Що стосується міжнародного законодавства у цій сфері, то правило імунітету свідка, яке міститься в підпункті «q» п. 3 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, сформульовано як одна з гарантій при притягненні громадянина до кримінальної відповідальності. Стаття ж Конституції України, що коментується, не обмежує можливості здійснення права імунітету свідка лише кримінальним судочинством і питаннями встановлення винуватості особи у вчиненні злочину, поширюючи свою дію і на інші сфери – цивільного процесу, адміністративного, дисциплінарного та інших видів провадження [9].

Таким чином, за результатами дослідження можна зробити наступні висновки: 1) свідок у конституційному провадженні – це залучений учасник конституційного провадження, що володіє інформацією чи матеріальною доказовою базою для повного та неупередженого розгляду щодо питання, яке з'ясує суд в цілому чи Конституційний Суд зокрема; 2) свідки у конституційному провадженні можуть бути класифіковані за наступними критеріями: а) за приналежністю до справи: основні та допоміжні; б) за участю їх у певних стадіях формування акту ділять на свідків які брали участь у: порядку підписання; порядку прийняття; порядку опублікування; порядку введення в дію такого акта; в) за рівнем юридичного закріплення та формою правової діяльності: законодавчі та правозастосовні; г) за процедурою виклику до суду: викликані за клопотанням сторін або викликані судом з власної ініціативи; г) за видом судового засідання: ті, які беруть участь у закритому судовому провадженні, а також

ті, які беруть участь у відкритому судовому провадженні; 3) особливою новелою у конституційному провадженні є формування так званого імунітету свідка. Якщо звернутись до першоджерел зародження інституту та його застосування на практиці то основоположним органом який по суті його запровадив є Європейський суд з прав людини який вважає, що норми імунітету свідків є загально визнаними нормами міжнародного права, які ґрунтуються на ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основних свобод Конвенція визначає поняття справедливого судового розгляду, тим самим забезпечує не тільки судовий розгляд, а й реалізацію усіх прав учасників без обмежень; 4) правовий статус свідка у конституційному провадженні потребує удосконалення як у частині існуючих прав та обов'язків, так і у питання забезпечення гарантій захисту свідків.

1. *Про Регламент Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#n12>.
2. *Адвокатская деятельность и адвокатура в России. Часть II. Особенная часть, специализация: учебник / под ред. И. Л. Трунова. М.: Эксмо, 2007. 864 с.*
3. *Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 200 с.*
4. *Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
5. *Кримінальний процесуальний кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page17>.
6. *Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
7. *Справа Манафорта: Суд у США дозволив свідчити 5 свідкам в обмін на імунітет.* URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/07/23/7187162/>.
8. *Конституція України. Науково-практичний коментар. К., 2019. 290 с.* URL: <https://profitbooks.com.ua/komentari-do-koeksiv-ukraini/naukovo-praktichniiy-komentar-konstitucii-ukraini-2019/>.
9. *Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.

Розвадовський В. І. Проблеми правового становища свідків у конституційному провадженні

Стаття присвячена проблемам сучасного стану та подальшому удосконаленню правового становища свідків як залучених учасників конституційного провадження в Україні.

За результатами дослідження автор зробив висновки, що свідок у конституційному провадженні – це залучений учасник конституційного провадження, що володіє інформацією чи матеріальною доказовою базою для повного та неупередженого розгляду щодо питання, яке з'ясовує суд в цілому чи Конституційний Суд зокрема. Крім того, на авторське переконання, свідки у конституційному провадженні можуть бути класифіковані за наступними критеріями: за приналежністю до справи: основні та допоміжні; за участю їх у певних стадіях формування акту ділять на свідків які брали участь у: порядку підписання; порядку прийняття; порядку опублікування; порядку введення в дію такого акта; за рівнем юридичного закріплення та формою правової діяльності: законодавчі та правозастосовні; за процедурою виклику до суду: викликані за клопотанням сторін або викликані судом з власної ініціативи; за видом судового засідання: ті, які беруть участь у закритому судовому провадженні, а також ті, які беруть участь у відкритому судовому провадженні.

Як відзначено у науковій статті, особливою новелою у конституційному провадженні є формування так званого імунітету свідка. Якщо звернутись до першоджерел зародження інституту та його застосування на практиці то основоположним органом який по суті його запровадив є Європейський суд з прав людини який вважає, що норми імунітету свідків є загально визнаними нормами міжнародного права, які ґрунтуються на ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основних свобод Конвенція визначає поняття справедливого судового розгляду, тим самим забезпечує не тільки судовий розгляд, а й реалізацію усіх прав учасників без обмежень.

Разом з тим, правовий статус свідка у конституційному провадженні потребує удосконалення як у частині існуючих прав та обов'язків, так і у питання забезпечення гарантій захисту свідків.

Ключові слова: судове провадження, конституційне провадження, Конституційний Суд України, учасники провадження, учасники конституційного провадження, правовий статус, правовий статус учасників конституційного провадження, правовий статус свідка, правовий статус свідка у конституційному провадженні.

Rozvadovskyi V.I. Problems of the legal status of witnesses in constitutional proceedings

The article is devoted to the problems of the current state and further improvement of the legal status of witnesses as involved participants in the constitutional proceedings in Ukraine.

Based on the results of the study, the author concluded that a witness in a constitutional proceeding is a participant in the constitutional proceeding that has information or material evidence for a full and impartial consideration of the issue, the court as a whole or the Constitutional Court in particular finds out. In addition, according to the author's conviction, witnesses in constitutional proceedings can be classified according to the following criteria: according to their affiliation - main and

auxiliary. With their participation in certain stages of the formation of the act, they are divided into witnesses who participated in the signing procedure; the order of adoption; the order of publication; the order of enactment of such an act. According to the level of legal consolidation and the form of legal activity, legislative and law enforcement are distinguished. At the same time, according to the procedure for summoning to court, witnesses are divided into those summoned at the request of the parties or summoned by the court on their own initiative; by type of court session - those that participate in closed court proceedings, as well as those that participate in open court proceedings.

As noted in the scientific article, a special novelty in constitutional proceedings is the formation of the so-called immunity of the witness. If we turn to the primary sources of the origin of the institution and its application in practice, then the fundamental body that essentially introduced it is the European Court of Human Rights. He considers that the norms of witness immunity are generally recognized norms of international law, based on Art. 6 of the Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms the Convention defines the concept of a fair trial, thereby ensuring not only a trial, but also the realization of all the rights of the participants without restrictions.

At the same time, the legal status of a witness in constitutional proceedings requires improvement both in terms of existing rights and obligations, and in ensuring guarantees for the protection of witnesses.

Key words: legal proceedings, constitutional proceedings, the Constitutional Court of Ukraine, participants in proceedings, participants in constitutional proceedings, legal status, legal status of participants in constitutional proceedings, legal status of a witness, legal status of a witness in constitutional proceedings.